

DURANDI EPISTOLA AD ANSELMUM.

(Vide *Patrologiæ* tom. CLVIII, col. 1132.)

ANNO DOMINI MXCY

HEMMINGUS

MONACHUS ET PRESBYTER WIGORNIENSIS

NOTITIA HISTORICA

(EX FABRICIO, *Bibliotheca med. et inf. lat.* III, 206)

Hemmingus, Anglus, monachus et presbyter Wigorniensis circa annum 1093, cujus libri quinque *De Ecclesiæ Wigorniensis dotatione, privilegiis et possessionibus* mss. (in bibliotheca Cottoniana. Ex illis *Vita S. Wulstani episcopi* et *Acta synodi* ann. 1092 habitæ, atque apud H. Warthonum, tom. I *Angliæ sacræ*, pag. 541, seqq. Alia etiam in *Guillelmi Dugdale Monastici Anglicani* tomo primo, ut præstantissimo Caveo jam notatum.

VITA SANCTI WULSTANI

EPISCOPI WIGORNIENSIS,

AUCTORE HEMMINGO MONACHO.

(WARTHON, *Anglia sacræ*, I, 541.)

MONITUM.

Vitam S. Wulstani brevem antiquitatis ergo dimittere nolui. Auctor ejus Hemmingus monachus Wigorniensis opus de Ecclesiæ Wigorniensis dotatione, privilegiis et possessionibus contexit libris quinque. Exstat etiamnum exemplar autographum, ab ecclesia Wigorniensis ante centum annos subreptum, et in bibliothecam Cottonianam denuo translata *Tiberius A.* 43. Ex eo nonnulla evulgavit cl. V. Gulielmus Dugdale in *Monastico Anglicano*, tom. I. Nomen atque tempus suum multis ejusdem locis auctor ipso prodidit. Sic enim fol. 138 b habet: *Hunc libellum de possessionibus hujus nostri monasterii ego Hemmingus monachus et sacerdos quamvis indignus, et conservus servorum Dei habitantium in monasterio sancte Genitricis Mariæ, sito in urbe quæ Anglice Wigornæceaster nominatur, multorum antiquorum hominum et maxime domini Wulstani episcopi piissimi Patris nostri edoctus relatione composui.* Et fol. 188 b: *Hunc libellum piissimus et reverentissimus Wulstanus hujus sanctæ sedis episcopus scribi fecit utilitati consulens successorum suorum.* Vitam, quam damus, S. Wulstani inibi habetur f. 186.

INCIPIIT VITA.

Largiflua Dei omnipotentis gratia præordinante, A despiciere, et cœlestem duntaxat inhiante concupiscere. Unde non solum ab ipso Aldredo archiepiscopo, verum etiam ab omnibus, regibus videlicet, ducibus et principibus honorabatur et summo affectu diligebatur. Dignis eum quique attolhebant honoribus, et ob religionis cultum diligebant præ omnibus; quos ipse mutua charitate, ut erat columbinæ simplicitatis, in Christi complectebatur visceribus. De die vero in diem ad meliora proficiens, Deique adjutorio virtutes virtutibus addens, prioratum WI-

gorniensis Ecclesie dispensatione divina coactus est suscipere. Quod tamen potius causa obedientie quam adipiscende suscepit glorie. Venerabilis interea comitissa Godgiva, fama bonitatis ejus audita, totis illum cepit diligere visceribus, et in diversis hujus seculi subvenire necessitatibus. Cujus siquidem precibus comes Leofricus, conjux videlicet suus, duas terras, Blacawella et Wulfordilea vocatas, illi donavit, quas antea Dani ceterique Dei adversarii vi abstulerant, et ab ipsa Wigorniensis Ecclesia penitus alienaverant. Alteram quoque terram, quam incolae illius Ikacumb nuncupant, filius prefati comitis Ælfgarus nomine a quibusdam obtinuit, et pro suae remedio anime predicti viri Dei juri tradidit. Cernens autem venerandus archiepiscopus Aldredus hunc servum Dei bonis operibus insudare, nihil de terrenis curare, solummodo caelestibus inhiare, in episcopatum Wigorniensis Ecclesie decrevit eum sublevare. Quod sicut disposuit mente, licet multum repeteretur ille, non multo post implevit opere. Suscepto itaque tanti honoris culmine, qualiter illud Deo se protegente tenuerit, quam sanctis operibus decoraverit, nullus edicere poterit. Mansit autem in episcopatu 32 annis, mensibus 4 et 3 septimanis. Prioratum vero Wigorniensis Ecclesie suscepit pro ipso frater illius Ælfstanus nomine, qui terras tres, Lenc videlicet, et Dunhamstedę et Peceslea sua acquisivit strenuitate. Ipse etiam servus

A Dei Wulstanus in hac qua manemus eremo adhuc manens, omnibus omnia fiebat, ut omnes Christo lucrari posset. A Willelmo quoque rege ceteris amplius amabatur, ceteris amplius majoris minorisque glorie viris pro vite suae merito honorabatur. Cui poscenti dedit terram duorum cassatorum, quae Cullaclis dicitur, et alteram 15 cassatorum, quae Ælfestum nominatur. Has insuper terras, Miltun scilicet et Eastun, et duas Lynderycgeas et Penhyt et Grimanleah sibi reddidit. Quae ille omnia Thomae venerabili priori, qui prioratum post Ælfstanum obtinuit, commisit. Molendinum quoque apud Northwican et quartam partem terrae ad usum fratrum donavit. Et monasterium, quod in Westbirie situm est, ejusdem prioria Thomae custodiae mancipavit. B Quod videlicet monasterium beatus Oswaldus prius extruxit, monachis stabilivit, et terris hominibusque illas excolentibus ditavit. Verum post mortem illius sic a perversis diaboli filiis, scilicet a piratis, vastatum est, ut non remaneret nisi unus solummodo presbyter, qui divinae servitutis officium raro explevit. At recordandae memoriae Wulstanus post susceptum episcopatus honorem illud reaedificavit; terris, hominibus et vestimentis ad Dei servitium pertinentibus nobilitavit, ibidemque secundum loci positionem monachos coadunavit, et monasterium cum omnibus quae ibi erant Ecclesiae Wigorniensis subjugavit.

HEMMINGI LIBER

DE ECCLESIAE WIGORNIENSIS INCREMENTIS.

(*Monasticon Anglic. I, 134.*)

Hunc libellum de possessionibus hujus nostri monasterii, ego Hemmingus monachus et sacerdos quamvis indignus et conservus servorum Dei habitantium in monasterio sanctae Dei Genitricis Mariae sito in urbe quae Anglice Wigornacealter nominatur, multorum antiquorum hominum et maxime domini Wulstani episcopi piissimi patris nostri edoctus relatione et corroboratus auctoritate, quaedam etiam ex nostra memoria ipsemet quibus aut interfui aut quae nostra aetate facta sunt intermiscui, utpote de terris quas Francigeni invaserunt, quae omnia tanto certius dico quanto ea nostra memoria recolit facta, ea maxime intentione composui, ut posteris nostris claresceret quae et quantae possessiones terrarum ditioni hujus monasterii adiacere ad victum duntaxat servorum Dei, monachorum videlicet jure deberent, quamque injuste vi et dolis spoliati his caremus. Quid vero utilitatis hoc meo labore exerceatur, Dei pietas melius novit, cui totum committo. Quantum tamen ad meam attinet dispositionem haec est; ut si

C quando Dei gratia concedente cor regis justitia qua nunc marcescit consolidetur, lexque quae nunc injustis principibus confusa est justitia fulcrite stabilietur, sciat sive episcopus, sive decanus, vel aliquis praelatus hujus monasterii, dum tempus aptum invenerit, quomodo eas proclamat, quomodo eas expetat, ne ignorantiae nebulis absconsae penitus ex memoria deleantur. Cognitis enim causis, personis et temporibus quibus aut per quos quove modo ipsae terrae vel possessiones a monasterii dominatione ablatae sint, satis melius et convenientius quilibet earum proclamator et ad jus monasterii quo juste suppetere deberent strenuus et justus exactor, suam componet orationem et compositam majori auctoritate diligenter et nominatim singulis expressis causis, personis, temporibus, fulcire praevalet D proclamationem. Noverit autem studiosus lector ne hoc opus non mea praesumptione, sed plurimorum rogatu, maxime tamen ipsius reverendissimi patris nostri jam dicti et saepe nominandi, domini videlicet